

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., fél évre 6 korona
negyed évre 3 kor.

POLITIKAI NAPILAP
MEGJELENIK NAPONKINT REGGEL, KIVÉVE HÉTFŐN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
KLADEK és HAMBURGER könyvnyomdája
Baththyány-utca 5. sz.

Hamar felejtünk.

A büne túléli az embert, érénye ritkán. Magyarországon pedig leginkább csak arra emlékeznek az emberek, amikor valami vétet követ el. Erények vagy erkölcsök, országra szóló érdemek iránt az emlékezés pihen. Ott nyugszik az illetővel a sirban.

Hogy tovább ne menjünk: ott van Szilágyi Dezső emlékezete. Három esztendeje volt tegnap, hogy azt az államférfiut a halál kiragadta sorainkból. Csak három éve? — kérdezheti joggal a magyar ember. Ugy tűnik fel mintha csak tegnap lett volna, hogy ez a hatalmas ember, a liberális legerősebb oszlopa nálunk, kidőlt, hirtelen összeomlott és az örök homály birodalmába tért. Milyen nagy gyász volt akkor Magyarországon! Hegyen-völgyön, palotákban, kunyhókban, fön azokon a helyeken, ahová a nap örökösen süt és alant a mélységekben, ahová a napsugarak csak ritkán jutnak el: egyformán gyászt öltöttek Szilágyi Dezsőért. Nem volt eltérés abban a véleményben, hogy egyike volt azoknak az embereknek és államférfiaknak, akik alkalmasak arra, hogy a zilált, Magyarországot kivezessék a labirintusból, amelybe a szolgaság vezette. Olyan erőt egyesített önmagában, amely a nemzeti erőt képviselte és amelyre bámulattal és bizalommal tekintett föl minden ember.

És ime, három esztendő telt el és az egy Eötvös Károlyon kívül egyetlen ember sem emlékezett meg halála évfordulójáról. Egy szóval, egy gondolat nem elevenítették föl emlékét. Halálos csend veszi körül a férfi emlékezetét. Szűkebb családjá sem volt, amikor meghalt. Egész Magyarországot tekintette

családjának. Annak szentelte erejét, képességeit, munkáját. Talán ez volt az oka annak, hogy teljes magányban halt meg. Senki, egy teremtet lélek sem volt mellette, amikor örök pihenésre tért és a halál kérlelhetetlen nemtője jelent meg előtte, hogy elszólítsa az élők sorából.

A nagy család: a nemzet a nagy megemlékező: a közvélemény fut és rohan a maga küllön és napi érdekei után és nem emlékszik meg róla, hogy mi történt három esztendővel ezelőtt.

Egy nagy botrányról hetekig szól a krónika. Minden részletét kiszinezik és újra, meg újra fölelevenítik és még évek múltán is visszatérnek rá. Közéleti nagyságainkat elparentálják, ha meghalnak, elsimatják, eltemetik, megemlékeznek róluk három-négy napig. De akkor már kell, hogy igen nagy, országra szóló erényei legyenek. De azután a feledés fátyola kerül emlékeztére és vége van.

Szerencsére az erényeket nem azért követik, hogy azért jutalom járjon. A nagy szellem, aki arra van hivatva, hogy világító fáklya gyanánt járjon elől, nem keresi azt, hogy mi jutalom vár rá életében, vagy hogyan ápolják emlékezetét halála után. Dolgozik azért, mert lelkesedése és buzgalma ösztönzi rá.

De az elő nemzedék bünt követ el mégis, ha nagyjairól megfeledeznek.

Politizálás Szabadkán.

— Válasz Fischer Jákó dr.-nak. —

Politika Szabadkán című szerdai vezércikkünkre Fischer Jákó dr. ma felel a B. H.-ban.

Cikkének bevezetése szerint mi cikkünkben azt állítjuk, hogy városunknak más célja nem lehet, mint a helyi adminisztráció pontos elvég-

zése, s hogy „ez az egyedüli feladata a mi városunknak, ez a célja, sőt öncél.”

Mi azonban nem ezt, hanem a következőket mondtuk szóról-szóra: »Szabadka kulturájának és közgazdaságának adminisztrációja nem az országos politika kortes eszköze, melyet sutba dobnak, hanem önálló cél,“ mert az adminisztráció rendes menete „a közigazgatás első követelménye; a kulturális és közgazdasági konszolidáció első feltétele.”

Sem az „első”, sem az „önálló” szó kizárólagosságot nem jelent. Je lenti azonban azt, hogy a várost, mint ilyent, a közigazgatás vezetőinek (nem a városnak, sem pedig a törvényhatósági bizottságnak, az elsőre Fischer Jákó dr. cikkében a főszólyt fekteti,) sem kulturális, sem közgazdasági szempontból pártpolitika által irányítani nem szabad, de nem is lehet. Példákat hozok föl.

A városnak szüksége van tanintézetekre. Ezeknek felállítását, mondjuk, a kormánypárti párt ajánlja. Fischer Jákó dr. azonban nem szavazza meg, mert ő függetlenségi. Tehát megakasztja a város kulturális fejlődését.

Vagy Fischer Jákó dr. indítványozza a bejelentő hivatal felállítását. A tanács az indítványt elfogadja. Vagy talán nem kellett volna neki elfogadnia, mert Fischer Jákó függetlenségi?

A törvényhatósági bizottságnak magának meg van a kérelmezési és levelezési és a felirati jog gyakorlása. (1886. XXI. t.-c. 47. §. n. o. p.) Ennyiben politizálhat, de még a jogot is teljesen függetlenül kell gyakorolnia minden törvényhatósági tagnak a városnak, mint ilyennek közgazdasági és kulturális életétől.

Biró Károly, mint polgármester és Lipozenics Lázár pedig mint törvényhatósági bizottsági tag ezt teszik és ezért fognak a város közgazdaságának és kulturájának nem „a megtaposott nyomon”, nem is „momentan hasznot”, hanem biztos alapot teremteni. Ezért helytelen, sőt a város

ügyeinek konszolidációjára föltétlenül káros, mikor Pleszkovics Lukács dr. azért feszegeti az országos politikai pártállást, hogy ezzel magának a város közigazgatásában a helyesen, eredményesen és a törvény értelmében működő polgármester és egy törvényhatósági párt vezére, mint ilyen pártvezér ellen esetleg, jobban mondva véletlenül fegyvereket szerzhessen, a mi azonban nem fog neki sikerülni.

Meg vagyunk róla győződve, hogy Fischer Jákó dr. nekünk igazat ad, mert mi nem adhattunk neki igazat abban, hogy a város közigazgatásában a polgármester és a törvényhatósági bizottsági tag kizárólagos vagy fő teendője a politizálás.

Kereskedő tanonciskolai bizottság.

— Elmaradt tanítválasztás. —

A közel múltban rövid hirt adtunk arról, hogy a kereskedő-tanonciskola felügyelő-bizottságának mandátuma még 1903. évi szeptember hó végével lejárt s hogy így e nem létező bizottság illetéktelenül hirdette meg a tanító-testület újraalakítására vonatkozó pályázatát.

A választást tegnapelőtt kellett volna megtartani, ez azonban elmaradt, mert amikor több bizottsági tag közbelépése folytán dr. Biró Károly polgármester, Bölöcs József kultur-tanácsos és Milkó Izidor dr. értesültek a mulasztásról, Mezőnerics Ferenc közbenjöttével azonnal intézkedés történt, hogy a rendellenes körülmények között meghirdetett választást meg ne tartsák.

Az elmaradás történetéhez a következő adatokat kaptuk.

A felügyelő-bizottság több tagja e tárgyban az elnök elhalálozása folytán dr. Milkó Izidorhoz, a bizottság elnökéhez megkeresést intézett, melyben elmondják, hogy Rieger Mihály illetéktelenül hirdette meg a pályázatot az elnök tudta nélkül, s kéri, hogy a választást ne tartsa meg. A levél tulajdonképpen a következőket célozza:

A felügyelő-bizottság több tagja a méltatlankodás hangján mulasztással vádolja az elnököt, amiért a bizottság újraalakítása, illetve meg-

ŐSZI VETÉSHÉZ!

legjobb megelégedésére. — Többek közt vettek: Nsgos Regényi Lajos úr, Nsgos Kiss Ábel, Nsgos Dr. Rádics Péter, Sztipics Fábian, Malagarszky Máté, Pálfi, Dr. Dekker Gyula kir. ítélőtábla bíró, Báro Vojnics István, Racsman Janos urak és még igen számos szabadkai földbirtokos. Az „Unicum-Drill” és a „Kincsem” vetőgépek a legszabályosabban vetnek akár a sík földön, akár lejtős vagy hegyes vidéken. Az „Unicum-Drill” és a „Kincsem” vetőgép Bács-Bodrogh és Csongrád megyék részére kizárólag nálam kaphatók és pedig eredeti gyári árban kedvező fizetési feltételek mellett.

Telefon szám: 288.

Tisztelettel **SZÜCS ÖDÖN** Szabadka, Raichl-féle palota.
A vasutnak átellenében.

bravurosodás az ő eleme, nem virtuozkodik a czikornyázó színezéssel, a bensőség tiszta forrásából merít mindenkor az ő zsenije, ezért ő ma a legkedveltebb művész, a legigazabb, a legelső cigány. Azt mondják hogy nincs magyar muzsika. Csak ez a fekete képű cigány mondja hogy van. Nem az értelme, nem az esztéta tudása mondatja vele, hogy van, de a szíve, az érzése. A hegedűjével aztán bizonyítja is.

— **Tisza Istvánfalva.** A helységnevekről szóló törvényt leggyorsabban Bácsvármegyében hajtották végre. A megye idegen nevű községei közt Jarek szláv hangzású nevét Jármosra változtatta a vármegye és utána a belügyminisztérium. Azóta meg nem szűnt a szomszéd temeriniek gunyolódása és csipkedései. A németajku, de derék magyarérzésű járekiek képviselőtestülete erre felírt a vármegyéhez és kérte, hogy a Jármos elnevezésétől szabadítsák meg községüket és legyen az ő nevük ezután a miniszterelnök iránt érzett határtalan tiszteletük kifejezésül: Tisza Istvánfalva. A vármegye helyt adott a kérelemnek s a járekiek most reménykedve várják, hogy a belügyminisztériumnak nem lesz-e kifogása kívánságuk ellen. Az eset kiegészítéséhez tartozik, hogy Jarektől két órányira van az egykori kincstári birtokon épült Tisza Kálmánfalva.

— **Uj gazdasági tudósító.** A földmivelésügyi miniszter Csapkovics György bácsfeketehegyi lakost topolyai gazdasági tudósítónak kinevezte.

— **Veszekedő amazonok.** Bajáról írják: Gyurákovics Antalné a zöldségszűrésre ment, hogy ott egy kupuszinai embertől zöldséget vegyen. Gál Gyuláné szintén ott állt és egy csomó zöldség árát kérdezte, mit a kezébe vett. Gyurákovicsné erre nagy mérgesen kikapta Gálné kezéből a zöldséget és rászólt gorombán, hogy ezt már én vettem meg. De Gálné sem akart adós maradni, mire Gyurákovicsné kézzel kezdte bizonyítani, hogy ő az erősebb és Gálnét alaposan összekarmolta és verte, úgy, hogy a rendőrséget kellett segítségül hívni. Mindkét amazon ellen a rendőrség csendháborítás címén megindította az eljárást.

— **Régiséglelet.** Nagy Lajos tanító, Ada község buzgó archeologusa, a Mersity-féle téglavető-telepen, érdekes bronzkori régiségeket mentett meg a megyei történelmi társulat muzeumának.

— **Vakmerő bicskások.** Veszedelemes vendégei akadtak Gulics Móric adai polgárnak a napokban. Az egyik legény fia éj idején barangolt és összeakadt duhaj legényekkel, akik rátámadtak. Gyetvai Balázs, Dobó Jóska és két Véber fiú és Török András voltak a támadók. A fiatal Gulicsnak sikerült futva elérni apja házáat, átvette magát a kapun és elrejtette a lakás ajtaját. A vakmerő bicskások azonban szintén átugrottak a kapun és betörték az ajtót. Gulics Móricot és két fiát a saját szobájokban összeszurkálták. Mindhármuk állapota veszélyes.

— **A eséplőgépi áldozata.** A bácskertes határban hétfőn nagy szerencsétlenség történt. Cséplés közben a gép körül munkálkodó Asztalos Urbán 18 éves munkás legénynek jobb lába a dobba került melyet a gép czafatokba tépett. A szerencsétlen embert bevitték a zombori kórházba, de mig odaérkezett annyi vért vesztett, hogy megmentése kizártnak látszott. Az orvo-

sok azonnal hozzáfogtak a szegény ember kezeléséhez, egyik lábát amputálták is, de másnap mégis meghalt a nagy vérvesztés következtében.

— **Anyakönyvi hírek.** Halottak: Bus István 42 év, Takács Julia 4 hó, Szloboda József 38 év, Vojnics P, Tamás 7 hó. Házasság: Beszédes Rezső Kőszegi Rozáliával, Pap József Egrényi Ilonával, Eberhard Károly Valócki Máriával

Zsebkés az agyban.

A modern öngyilkossági kísérletek között még eddig nem ismert módon akart megválni az élettől Kovács Gyula kolozsvári ügynök.

Az élettől meghasonlott 31 éves, erőteljes férfit a napokban élesre-fent, hegyes zsebkését verte egy nehéz kalapáccsal a koponyájába. A nehéz kalapács ütése alatt azonban a penge eltört s fele a koponyában maradt.

A legérdekesebb orvosi műtétek egyikét hajtották végre tegnap a Kolozsvári egyetem klinikáján a különös öngyilkos jelöltön.

Elaltatása után fölfejtették a bőrt, a csonthártyát és a késnek kiálló része mellett fölvásták a koponyát. Azután kivették óvatosan a pengét. A kés ferdén és összegörbülve a két agyfélteke közé hatott 5 cm. mélyen, összezúzván a durva agyburok nyulványát s széttepte az ott szétágazó ereket. de nem sértette meg az agyat. A koponyában bent levő penge meggátolta, hogy a vér elöntse az agyredőnyöket és a szürke állományt.

A fényesen sikerült operáció folytán valószínűleg felgyógyul az elszánt öngyilkosjelölt.

Sokkal komplikáltabb része lesz az operációnak mikor a hiányzó koponyarészt pótolni fogják. Ez az orvosi körökben mindenütt feltűnést keltő érdekes eset a legnagyobb ritkaságok közé tartozik.

A háború.

A fővárosba ma a következő táviratok érkeztek:

London, aug. 4.

A Reuter ügynökség jelenti Csifuból: A Pucsaí nevű Niucsvangból jövő gőz: Csifu közelében 7 férfit, 4 nőt és 1 fiút vett fel egy bárkából, mely augusztus 2-án hagyta el Port-Arturt. A menekültek azt jelentik, hogy véres ütközet volt a Farkas dombon, Port-Arturtól északra. A japánokat 7 dombról visszaverték.

Páris, aug. 3.

Pétervárról jelentik, hogy Inkauban 20,000 japánt szállítottak partra kik gyors menetben vonulnak Liao-jiang felé. Niucsvangban csekély erősséget hagytak hátra.

Páris, aug. 4.

A Havas ügynökség jelenti Haicsöngből mai kelettel: Általános ütközetet várnak a Haicsöng környékén levő összes pontokon mintegy 8 japán hadosztályal, melyek Oku és Nodzu tábornokok vezénylete alatt állanak.

London, aug. 4.

Csifuból jelentik: Nyolc vasuti vonat sebesülteket szállított a városba. Oly sokan voltak, hogy szállításukra mindenféle eszközt fel kellett használni. A menekültek azt állítják, hogy a csata heve július 28-án éjjel csökkent, de a küzdelem még mindig tart. Az orosz hajóhad, mely látszólag kutató utról tért vissza, az előre nyomuló japánokra lött. Csi-

fuba érkezett kínaiak kijelentik, hogy a japánok a keleti parton már elfoglaltak két erősséget, melyeknek védelme gyöngye volt, de kénytelenek voltak azokat ismét feladni, mikor többi állásukból visszaverték őket.

TÁVIRATOK.

Szerbia és az utlévkényszer.

Belgrád, aug. 4. A magyar kereskedelemügyi miniszter ama felhívására, hogy a Kőbányán lévő összes szerbiai marhát azonnal levágják a miből a kivivőkre érzékeny károk hárulnának, Belgrádban izgalmat kelt Magyarország ellen. A szerb kormány budapesti konzuli hivatalától részletes távirati jelentést kért, hogy megtehesse az esetleg továbbra szükséges lépéseket. Itt, valamint Zimonyban az érdekelt körök boszorkodnak az ujonnan szigorított utlevél-szabályok miatt, melyekkel a belgrádi és zimonyi helyi forgalmat megbénítják. A jövő vasárnapra Zimonyba egybehívandó helyi kereskedő és vendéglős értekezlettől az utlévkényszer enyhítését várják.

A vatikánból.

Budapest, aug. 4. Párisból jelentik: A Figarónak jelentik Rómából. A szent officium a lavalai püspök ellen már határozott intézkedéseket tett. Azt híresztelik, hogy Vilmos császár szeptember végén Rómába jön és hogy látogatása összeesik a szentszéknél létesítendő nagykövetséggel. A Matinnek jelenti Rómából, hogy a szentszék tiltakozó jegyzéket fog közzéadni a miatt, hogy a szentszéknek Franciaországgal való összeköttetésére vonatkozó iratokat közzétették. A tiltakozó jegyzéket a szentszék nunciaturáihoz és képviselőihez fogják juttatni.

Rémes öngyilkosság.

Eszék, aug. 4. Rumában egy Handler nevű 19 éves fiatal ember sajátságos módon vált meg az élettől. Miután 12 éves öccsétől három vaktöltést lövetett ki, ami a fiúnak nagy örömet szerzett, negyedszer éles töltést tett a pisztolyba és azt mondta öccsének, hogy ő reá lőjön. A lövés Handlert szíven találta és holtan rogyott össze. Tettének oka gyógyithatatlan betegség.

A vatikáni nagykövet Budapesten.

Budapest, aug. 4. Gróf Szécsen Miklós vatikáni osztrák-magyar nagykövet, aki családjával együtt az erdélyi részekben nyaral, ma magánügyekben Budapestre érkezett s ez alkalomból látogatást tett gróf Tisza István miniszterelnöknél és dr. Berzeviczy Albert kultuszminiszternél. Gróf Szécsen innen ismét az erdélyi részbe tér családjához és csak októberben megy Rómába.

Pusztító járvány.

Eszék, aug. 4. Mitrovicán skarlát járvány van, mely számos áldozatot szed.

A horvát bán utja.

Eszék, aug. 4. Pejacevics gróf horvát bán ma reggel Nasieba érkezett, hol több napig fog tartózkodni.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Bácskai penzhamisítók. (Saját tudósítónktól. Az ó-becsei, szabályai és egyéb bácskai földmivesek és kereskedőkből álló penzhamisító banda tagjai

ellen, a kik hamis öt koronások egész tömegét hozták forgalomba, most készítette el a szegedi királyi ügyész a vádiratot, amelyből az alábbi részeket közöljük:

I. Vádolom Wlaskality Milán szabósegédet, ifj. Illés Mátyás péterréveivel lakos napszámost és Szögi János péterréveivel lakos napszámost, mint tettestársakat csalás büntetvének kísérlete miatt, amelyet azáltal követtek el, hogy Ferencz Lajos bápóterréveivel lakostól 800 koronát akartak szerezni, hogy e pénzért a büntelt képező hamis ötkoronást gyártó gépek egyikét akarták neki odaadni.

II. Vádolom Wlaskality Milánt, Szladity Milán ó-becsei lakos napszámost és Ambrus András óbecsei lakos napszámost, mint tettestársakat csalás büntetvének kísérlete miatt, amelyet azáltal követtek el, hogy Torma István óbecsei lakostól 200 koronán felüli összeget akartak szerezni oly módon, hogy e pénzért majd hamis ötkoronást gyártó gépet aduak.

III. Vádolom Filipcevsz Milos ó-becsei lakos, földmivest, Tomcin Nenád ó-becsei illetőségű egyént, Radikovicz Milán aracsi lakos, hentes és Reznics András aracsi lakost, mint tettestársakat penzhamisítás vétsége miatt, amelyet azáltal követtek el, hogy miután hamis ötkoronás váltópénznek gyártására és forgalomba hozatalára egymással szövetkeztek s Filipcevsz Milos a penzgyártáshoz szükséges anyag beszerzése végett a föntnevezett társaságnak több részletben összesen 2021 koronát adott, Radikovicz Milán 2 drb. hamis ötkoronást gyártott, a mely penzhamisítványokat azután Filipcevsz Milos forgalomba hozott.

IV. Vádolom Tóth Mindszenti János moholi lakos, földmivest, Löwi Dávid aracsi lakos tollkereskedőt és Reznics Andrást, mint tettestársakat penzhamisítás vétsége miatt, amelyet azáltal követtek el, hogy a hamis ötkoronás váltópénz gyártására és forgalomba hozatalára egymással szövetkeztek s Tóth Mindszenti János a szükséges anyag beszerzése végett Löwi Dávidnak 1200 koronát adott s az ezért azoktól kapott anyagot átvette és megtartotta; Reznics András pedig 2 drb. hamis ötkoronást gyártott is.

V. Vádolom Hizli György 37 éves szabályi lakos, gabonakereskedőt csalás büntetvének miatt, amelyet azáltal követett el, hogy ifj. Berezi Sándor nagykunmadarasi lakostól 2000 koronát szerzett oly módon, hogy azért annak 1 drb. hamis ötkoronást gyártó gépet és a gyártáshoz szükséges anyagot adott, annak az ígérete mellett, hogy ifj. Berezi Sándort a gyártásra meg fogja tanítani.

KÖZGAZDASÁG.

Uj takarmány növény. Ujvidékről írja tudósítónk, hogy ott Csernyei Mór tanár egy hasznot hajtó találmánnyal lepte meg a gazdaközöséget. Általános a panasz, a takarmány hiány miatt. Ezt valamivel pótolni kell. E pótlásra Csernyei egy növényt fedezett fel, mely minden ősszel, — akármilyen száraz volt is a nyár — dúsan terem. E növényt össze kell gyűjteni és a télire eltenni, mely nemcsak a jószágnak, de még az embernek is egészséges táplálékot nyújt. A növény porrá törve 2 rész rozsliszttel vegyítve igen jó egészséges kenyeret ad. Csernyei találmá-

